

Imkers in Brussel: waar gaat het nu eigenlijk om?

Wim Martens en Dick Vunderink

In de krant en in *Bijen* van maart hebben we vernomen dat de Europese imkers op 24 januari 1994 in Brussel stevig aan de bel hebben getrokken: het gaat mis met de bijenhouderij.

We hebben een sfeerbeeld gezien van Wim Martens en een verslag van de heer Muntjewerf. Deze maakte deel uit van de delegatie die werd ontvangen door de Griekse voorzitter van de Raad van landbouwministers. De volgende dag heeft deze delegatie aan de Landbouwparlementariërs een overzicht gegeven van de moeilijkheden van de Europese imkers. We gaan nu nog even verder in op de vraagstukken voor de Europese imkers en hoe dat in Nederland ligt. Eigenlijk kun je zeggen dat de politiek met de mond belijdt dat de bijenhouderij met z'n bestuivingsfunctie een onderdeel vormt van de agrarische sector maar dit vergeet op het moment dat het gaat om daadwerkelijke steun.

Eén van de oorzaken is dat men geneigd is primair te letten op de handelsproductie van de bijenteelt uitgedrukt in honingopbrengst. Vergelijk je de honingproductie met die van de produktgrootheden van land- en tuinbouw dan valt die van ons totaal in het niet. Maar het 'produkt' van de bijenteelt is veel meer; de toegevoegde waarde aan land- en tuinbouw door de bestuivingsfunctie. In het hierna aangehaalde rapport van de heer Böge wordt verwezen naar een onderzoek in Amerika dat aantoonde dat de waarde van de bestuiving 68 maal hoger was dan de uitgekeerde bestuivingsgelden.

Een andere oorzaak is dat de imkers vaak wel makkelijk klagen maar nauwelijks bereid zijn gegevens te verschaffen over hun bedrijf en hobby, vaak uit vrees voor de fiscus. Daardoor komen de gegevens van de imkerorganisaties weinig betrouwbaar over en de politiek moet zich nu eenmaal wel goed kunnen verantwoorden over haar subsidiebeleid. Maar, sommige zaken lenen zich niet voor rekenkundige benaderingen. De meeropbrengst in een boomgaard is niet exact vast te stellen om nog niet eens te spreken van de toegevoegde waarde van bestuiving van de wilde flora. Voor een gedegen onderzoek naar de toegevoegde waarde ontbreken ons de middelen.

In elk geval is de toegevoegde waarde van bestuiving door bijen alom erkend. Ook de politiek heeft dat op verschillende momenten gedaan. Het Verdrag van Rome erkent deze functie van de bijenhouderij nadrukkelijk. In 1989 werd een memorandum van de werkgroep Honing van de COPA/COGECA, de Europese organisatie van agrariërs en hun coöperaties, aangeboden aan het Europese parlement en de landbouwministers en kamerleden van de lidstaten.

In 1992 werd een rapport opgesteld op verzoek van het Europese parlement door de Europarlementariër Mr. Reimer Böge en aanvaard in de plenaire zitting van het EP. In dit rapport dat voornamelijk stoelt op het COPA/COGECA memorandum, wordt het belang van bijen voor de bestuiving van landbouwgewassen bevestigd, uiteraard van beroepsimkers maar ook van bijen van amateurs die net zo goed hun rol in de bestuiving meespelen. Er wordt ook gepleit voor steun aan imkers in bergachtige streken waar alleen de wilde flora wordt bevestigd. Enkele citaten:

'Bijen zijn de belangrijkste bestuivingsinsekten en zijn daarmee van uitzonderlijk groot belang voor economie en milieu'
en:

'Wij hebben begrip voor het belang van het instandhouden van de bijenteelt voor de agrarische economie, ook in heuvels, bergen en ongunstige gebieden.'

Maar tot nu toe bleven maatregelen uit, ook in ons land. Wij hebben al eerder onze teleurstelling uitgesproken over de houding van het dagelijks bestuur van het Landbouwschap. En dus zijn de imkers in grote getale naar Brussel getogen om de politieke wil aan te moedigen. Welke problemen hebben zij en welke steun vragen zij? Dan gaat het primair om de beroepsimkers die geheel of voor een belangrijk deel van hun inkomen afhankelijk zijn van hun imkerij. Zij hebben twee hoofdkomsten: bestuivingsgelden en honinghandel. De COPA pleit voor een bestuivingsoverheidspremie voor alle bijenvolken ter compensatie van de wintervoederkosten.

De honingprijs is veel moeilijker te beïnvloeden.

Zeker na de GATT-onderhandeling is een invoerheffing op honing uitgesloten. Het tegendeel, een verlaging is juist overeengekomen. De heer Muntjewerf heeft in een enquête over de Nederlandse situatie aangetoond dat de produktiekosten (excl. arbeidskosten) van een kilo honing op f7,- ligt, terwijl de groothandelsprijs op f3,- ligt. Alleen als je kans ziet rechtstreeks aan de verbruiker te verkopen, kun je f3,- verdienen. Maar het opbouwen van een eigen verkoopnet is een intensieve aangelegenheid. Concurrentie met buitenlandse honing is alleen mogelijk op basis van een eigen verkoopnet, door je afnemers te overtuigen van de kwaliteitsvoordelen van de Nederlandse honing en door een goede, herkenbare presentatie. Nu de honingprijzen dus vrij vast zijn bepaald, pleit de COPA voor een inkomenssteun ter dekking van het verschil tussen kostprijs en opbrengstprijzen.

100

Andere voorstellen gaan in de richting van hulp bij het ontwikkelen van kwaliteitsstandaards van honing en bij marktwerking. Het is nu afwachten hoe politiek Europa op de voorstellen reageert. Inmiddels heeft de heer Muntjewerf al weer een uitnodiging ontvangen voor een gesprek van het dagelijks bestuur van de werkgroep Honing van de COPA/COGECA met de Europese Commissie, het uitvoerend orgaan van de Raad van Ministers van de EU. Het lijkt dus dat er enige beweging is gekomen.

En hoe zit het in Nederland?

De overeenkomsten met de Europese imkers zijn groter dan de verschillen. Goed wij kennen geen echte beroepsimkers, wel een aantal semi-beroeps. Maar het belang van bestuiving is niet anders dan elders in Europa. Soms is de noodzaak van insektenbestuiving voor bepaalde cultuurgewassen in Nederland nog duidelijker aanwezig. Voor de wilde flora vormen insekten en met name bijen een onmisbare schakel in de instandhouding en diversiteit van de natuurlijke flora. Goede zaadzetting heeft weer betekenis voor de overwinteringskansen van zaad- en bessenetende vogels en andere diersoorten voor de opbouw van hun vlees- en vetreserves. Door de schaarste aan natuurlijke flora kampt de Nederlandse imkerij met voedselgebrek voor de bijen. Met name tijdens de zomer is er een tekort aan stuifmeel- en nectarlevende flora. Uit een onlangs gepubliceerd onderzoek van het Informatie en Kenniscentrum Natuur, Bos, Landschap en Fauna te Wageningen blijkt dat de natuur in Nederland weer schrikbarend is achteruit gegaan (Dit rapport is verkrijgbaar als IKC-rapport 4 ad f20,- bij het IKC-NBLF, Postbus 30, 6700 AA Wageningen). Dit tweede vijf-jaarlijkse monitoring-

rapport 'De toestand van de natuur in Nederland' van LNV heeft veel aandacht in de media gekregen. Eruit blijkt dat veel planten en dieren zijn verdwenen door vermessing, verzuring en verdroging.

Gelukkig zijn er ook hoopvolle initiatieven. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wordt nu veel kritischer bekeken dan voorheen en er is een heel andere manier ontstaan in het denken over natuur en -beheer. De bermen krijgen betere kansen, de braakliggingsregeling kan hier en daar iets van de bijenweide terugbrengen. Maar helaas gaat het nieuwe denken gepaard met een bezuinigingsdrang van de overheid. Bij de braaklegging wordt de overheidsbeurs al weer dichtgetrokken en de regelingen hebben maar plaatselijke kracht. Eerder zagen wij plotsklaps drie voorlichters voor de bijenhouderij verdwijnen en nu zien diverse verenigingen de cursusdeuren van de AOC's dichtklappen. Tweederde deel van het budget moet besteed worden aan de primaire sector en vooralsnog wordt de bijenhouderij daar weer niet toe gerekend. Men gooit ons op één hoop met de cursus bloemschikken. Goed, men kan ons terecht rekenen tot hobbyisten. Verreweg de meesten van ons zijn dat. Maar dan wel hobbyisten met een maatschappelijk nut. Een economisch nut door de bestuivingsfunctie van de vele duizenden bijenvolken van die hobbyisten in boomgaarden en kassen en een ecologisch nut door de bestuiving van de wilde flora ten bate van vogels, andere insekten, zoogdieren en het plezier van mensen.

Samenvattend, het gaat er ons niet om dat wij onze hobby gefinancierd willen zien. Wij imkers dienen zoals gezegd, een economisch en een ecologisch maatschappelijk belang en wij pleiten voor maatregelen die het ons mogelijk maken met onze bijen dat belang te blijven dienen. En sommige kosten daarvan gaan ver boven ons bereik.

De oneerlijke vergelijking met de kanarieteler en bloemschikker dient alleen de bezuinigingsdrang van de overheid.